ТРЕЋЕ ОДЕЉЕЊЕ

ПРЕДМЕТ ПАВЛОВИЋ ПРОТИВ СРБИЈЕ

(Представка број 42160/21)

ПРЕСУДА

Члан 8 • Позитивне обавезе • Приватни живот • Неопозива одлука јавног тужиоца о обустави кривичног поступка против наводног учиниоца напада на деветогодишњег дечака ромског порекла, под условом да уплати новчани износ у корист јавне намене – без упућивања извињења жртви или пружања било каквог обештећења • Пропуст да се узму у обзир рањивост и потребе детета и да се првенствено води рачуна о његовом „најбољем интересу” • Одлука донета уз очигледно занемаривање интереса жртве, нарочито имајући у виду одбијање наводног учиниоца да преузме одговорност или упути извињење • Недостатак одговарајуће заштите • Неадекватна примена механизама кривичноправне заштите • Члан 34 • Статус жртве • Недостатак одговарајућег и довољног обештећења • Иако је Уставни суд у суштини утврдио повреду члана 8, досуђени износ накнаде био је знатно нижи од износа које је Суд досуђивао у сличним предметима

Припремио Секретаријат. Не обавезује Суд.

СТРАЗБУР
6. октобар 2026. године

Ова пресуда ће постати правноснажна у околностима из члана 44. став 2. Конвенције. Може бити предмет редакцијских измена.

У предмету Павловић против Србије,

Европски суд за људска права (Треће одељење), на заседању Већа у саставу:

Ioannis Ktistakis, председник,

Lətif Hüseynov,

Darian Pavli,

Úna Ní Raifeartaigh,

Матеја Ђуровић,

Canòlic Mingorance Cairat,

Vasilka Sancin, судије,

и Milan Blaško, секретар Одељења,

Имајући у виду:

представку (број 42160/21) против Републике Србије, коју је држављанин Републике Србије господин Роберт Павловић (у даљем тексту: подносилац) поднео Суду 5. августа 2021. године у складу са чланом 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: Конвенција);

одлуку о достављању представке Влади Републике Србије (у даљем тексту: Влада) на изјашњење и одлуку о позивању странака да доставе додатна запажања, у складу са правилом 54. став 2. тачка (в) Пословника Суда;

запажања која су странке поднеле, као и њихова додатна запажања;

коментаре које је доставила организација А11 – Иницијатива за економска и социјална права (у даљем тексту: Иницијатива А11), невладина организација са седиштем у Републици Србији, којој је председник Одељења одобрио право да се умеша у поступак у својству треће стране.

Након расправе иза затворених врата 7. октобра 2025. и 1. септембра 2026. године,

доноси следећу пресуду, која је усвојена последњег споменутог датума:

УВОД

1. Предмет се односи на напад на деветогодишњег дечака ромског порекла и истрагу која је потом спроведена поводом његових навода о злостављању.

ЧИЊЕНИЦЕ

2. Подносилац је рођен 2006. године и живи у Ваљеву. Њега је заступао Европски центар за права Рома, невладина организација са седиштем у Бриселу.

3. Владу је заступала њихова заступница, госпођа З. Јадријевић Младар.

4. Чињенице у вези са предметом могу се резимирати на следећи начин.

I. Догађај од 21. јула 2016. године и потоњи догађаји

5. Подносилац је припадник ромске етничке групе.

6. Подносилац, који је у то време имао девет година, и његова десетогодишња сестра наступали су на тргу испред зграде општинске управе у Ваљеву 21. јула 2016. године како би прикупили новац за потребе породице. Подносилац је свирао хармонику, а његова сестра флауту. Њихова мајка, Ј. Р., седела је на оближњој клупи.

7. Према изјави коју је подносилац истог дана дао полицији у 14.45 часова, њему и његовој сестри је око 12.30 часова пришао непознати мушкарац. Наредио им је да престану да свирају и запретио да ће поломити хармонику. Након што је отишао, деца су се пожалила мајци, која им је рекла да занемаре претње и наставе да свирају. Убрзо затим, мушкарац се вратио. Једном руком је зграбио подносиоца, а другом га ошамарио по лицу. Ј. Р. је потрчала за мушкарцем, али није успела да га стигне. Позвала је полицију.

8. Истог дана, подносиоца јепрегледаолекар у локалној болници. Према сачињеном лекарском извештају, подносилац је задобио површинску повреду главе услед шамара у пределу левог образа и показивао знаке емоционалне узнемирености. Лекар је закључио да је пацијент био свестан, покретан и потпуно оријентисан. Није утврђен прекид континуитета коже нити укоченост врата. Покрети подносиоца у темпоромандибуларном зглобу били су уредни. Нису били присутни менингеални симптоми, а тестови испуштања предмета и Ромбергов тест били су негативни.

9. Локални медији и интернет извори извештавали су о овом догађају, описујући га као напад службеника општинске управе на дечака ромске националности. Нарочито, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања објавило је 31. јула 2016. године да је председник Савета Владе за унапређивање положаја Рома осудио напад и оценио да наводни учинилац треба да сноси одговорност за своје поступке.

10. У периоду од 27. јула до 11. октобра 2016. године, подносилац је подвргнут различитим лекарским прегледима. Закључено је да се здравствено стање подносиоца погоршало након догађаја од 21. јула 2016. године. Конкретно, подносилац је имао потешкоће са вечерњим рутинама, проблеме са спавањем и страховао је да остане сам код куће.

II. Полицијска истрага

А. Иницијалне истражне радње

11. Дана 21. јула 2016. године, полиција је обавила разговор са подносиоцем (видети горе наведени став 7). Полиција је 22. јула 2016. године обавила разговор са J. P. и сестром подносиоца, које су дале изјаве сличне изјави коју је дао подносилац.

12. Полиција је неодређеног датума идентификовала Н. И., правника запосленог у општинској управи, као наводног учиниоца.

13. Дана 25. јула 2016. године, полиција је испитала Н. И., који је негирао да је учествовао у догађају од 21. јула 2016. године. Признао је да је у више наврата видео дечака ромског порекла како свира хармонику у близини зграде општинске управе.

Б. Прекршајни поступак

14. Полиција је неодређеног датума покренула прекршајни поступак против Н. И. због прекршаја насилничког понашања.

15. Дана 1. августа 2016. године, полиција је доставила списе предмета Прекршајном суду у Ваљеву. Прекршајни поступак против Н. И. је започет 11. октобра 2016. године.

16. Дана 8. августа 2017. године, Прекршајни суд у Ваљеву је обуставио прекршајни поступак против Н. И. због ненадлежности. Суд је констатовао да је кривични поступак против Н. И. обустављен (видети у наставку) и да би вођење прекршајног поступка у истој ствари представљало повреду начела *ne bis in idem* (забране поновног суђења или кажњавања за исто дело).

В. Кривични поступак

17. Полиција је 28. јула 2016. године доставила јавном тужилаштву извештај и видео-снимак предметног догађаја.

18. Јавно тужилаштво је неодређеног датума покренуло кривични поступак против Н. И. због кривичних дела насилничког понашања (члан 344. став 1. Кривичног законика) и угрожавања сигурности (члан 138. став 1. Кривичног законика).

19. Дана 13. октобра 2016. године, јавни тужилац је испитао Н. И., који је негирао наводе оптужбе и затражио да се кривични поступак против њега одложи у складу са чланом 283. Законика о кривичном поступку. Тим чланом се овлашћује јавни тужилац да одложи кривично гоњење одређеног лица и утврди одређене обавезе које то лице треба да испуни, након чијег испуњења се кривична пријава одбацује. Овај механизам познат је као начело опортунитета (видети доле наведени став 33). Н. И. је одбио да се извини деци или да им исплати накнаду штете, што је предложила J. P.

20. Дана 28. октобра 2016. године, позивајући се на начело опортунитета утврђено чланом 283. Законика о кривичном поступку, јавно тужилаштво је донело одлуку о одлагању кривичног гоњења против Н. И. због кривичног дела насилничког понашања, уз услов да уплати 30.000 српских динара (РСД), што је износило приближно 250 евра (ЕУР), у хуманитарне сврхе, односно у фонд за помоћ становништву погођеном поплавама који је основала држава. Заступници подносиоца (његов адвокат и мајка, J. P.) успротивили су се одлагању кривичног гоњења под условима које је одредио јавни тужилац. По њиховом мишљењу, Н. И. је требало обавезати да подносиоцу надокнади нематеријалну штету и да му се извини.

21. Н. И. је неодређеног датума уплатио новчани износ у фонд за помоћ становништву погођеном поплавама, након чега је јавно тужилаштво 17. новембра 2016. године одбацило кривичну пријаву против њега због кривичног дела насилничког понашања. Та одлука била је коначна и против ње није био дозвољен правни лек. У погледу кривичног дела угрожавања сигурности, јавно тужилаштво је навело да није било основа сумње да је Н. И. извршио то дело и закључило предмет против њега. J. P. је обавештена да се може поднети приговор против те одлуке.

III. Поступак пред Уставним судом

22. Дана 26. децембра 2016. године, подносилац је поднео уставну жалбу Уставном суду Републике Србије. Подносилац се притуживао да га је Н. И. напао и да је услед тога био изложен поступању забрањеном чланом 3. Конвенције. Такође се притуживао да му, као детету, није била обезбеђена заштита од злостављања заједмчена

Уставом. Такође је навео да се поступање Н. И. може приписати држави, да је јавно тужилаштво погрешило када је применом начела опортунитета одбацило кривичну пријаву због кривичног дела насилничког понашања, као и да је оспорио чињеницу да, према важећем праву, није имао право да оспори одлуку јавног тужиоца. На крају, позивајући се на члан 14. Конвенције, тврдио је да га је Н. И. напао због његовог ромског порекла и да се у потоњој истрази тим питањем нико није бавио. С тим у вези, указао је на „распрострањену дискриминацију Рома у Србији" и на своју „припадност мањинској заједници која је историјски била изложена прогону и дискриминацији".

23. Уставни суд је 5. фебруара 2021. године донео одлуку у предмету подносиоца. Суд је констатовао да је подносилац био малолетан у време када га је Н. И. напао и утврдио повреду права подносиоца на заштиту од злостављања. Суд се позвао на члан 64. Устава Републике Србије, којим се деца штите од психичког, физичког, економског и сваког другог облика искоришћавања или злостављања. С тим у вези, наложио је да се подносиоцу исплати накнада нематеријалне штете у износу од 300 евра (ЕУР). Иако је Уставни суд оценио да је примена начела опортунитета у складу са Уставом, указао је на то да се његова примена у сваком појединачном случају мора оправдати, узимајући у обзир, између осталог, природу и врсту обавезе наложене окривљеном, као и категорију жртве. Суд је констатовао да је деци, као посебно рањивој групи, потребна посебна заштита. Суд је закључио да је одлуком јавног тужиоца да одбаци кривичну пријаву против Н. И., под условом да уплати новчани износ у корист јавне намене, повређено право подносиоца. Према оцени Суда, било би примерено да је окривљени исплатио накнаду оштећеном. Суд је такође узео у обзир пропуст јавног тужиоца да подносиоцу омогући да буде саслушан пре доношења одлуке о одбачају кривичне пријаве. Имајући у виду да је у то време био у току парнични поступак који се односио на наводни дискриминаторски аспект поступања Н. И. (видети ст. 24–29 у наставку), Суд је одбио да испита наводе подносиоца о дискриминацији.

IV. Парнични поступак који су покренули подносилац и његова сестра

24. Дана 6. децембра 2017. године, подносилац и његова сестра поднели су тужбу против Н. И. и градске управе, тражећи накнаду нематеријалне штете због догађаја од 21. јула 2016. године. Навели су да је Н. И. поступао са дискриминаторском намером према њима због њиховог ромског порекла. Конкретно, тужиоци су навели да је Н. И. изјавио да на тргу могу да наступају само „Срби", док „Циганима" то није дозвољено. Такође је изрекао расистичку увреду на рачун мајке тужилаца.

25. Тужиоци су неодређеног датума повукли тужбене захтеве против градске управе.

26. Виши суд у Ваљеву је 19. маја 2021. године утврдио је да су подносилац и његова сестра претрпели нематеријалну штету услед поступања Н. И. и наложио Н. И. да сваком од тужилаца исплати по 100.000 динара (РСД), што је износило приближно 850 евра (ЕУР). Суд је одбио преостале тужбене захтеве, укључујући наводе о дискриминацији, као неосноване. Суд је саслушао тужиоце, њихову мајку, туженог, два сведока који су присуствовали догађају и судске вештаке, који су, између осталог, сведочили о последицама догађаја по подносиоца и психијатријском лечењу којем је подносилац био подвргнут након тога. Такође је размотрио доказни материјал који је полиција прикупила поводом кривичне пријаве подносиоца представке, указујући на неслагања и противречности између навода тужилаца изнетих пред полицијом и оних изнетих пред парничним судом. Суд је узео у обзир чињеницу да подносилац није указао на дискриминаторске мотиве у поступању Н. И. ни у изјавама датим полицијским службеницима, ни током лекарских прегледа, нити у разговорима са социјалним радницима укљученим у његов случај. Подносилац и његова сестра изјавили су жалбу против те одлуке. Тврдили су да Виши суд није правилно утврдио чињенично стање и да је погрешно протумачио меродавне правне прописе.

27. Дана 14. јула 2021. године, Апелациони суд у Београду потврдио је пресуду од 19. маја 2021. године, одбивши жалбу тужилаца као неосновану.

28. Врховни касациони суд је 19. јануара 2022. године одлучивао о ревизији подносиоца. Странке нису доставиле примерак те одлуке.

29. Подносилац је 4. маја 2022. године поднео уставну жалбу Уставном суду, наводећи, између осталог, повреду својих права из члана 14. Конвенције у вези са чланом 8. Конвенције, као и повреду члана 1. Протокола број 12 уз Конвенцију, у контексту наведеног парничног поступка.

30. Уставни суд је 19. маја 2025. године одбацио уставну жалбу подносиоца као неосновану. Уставни суд је оценио да подносилац није поткрепио своје наводе доказима. На крају, позивајући се на своју ранију одлуку (видети став 23. изнад), Уставни суд је констатовао да је већ разматрао притужбе у вези са догађајем од 21. јула 2016. године и утврдио повреду права подносиоца.

31. Та одлука је подносиоцу достављена 22. маја 2025. године.

РЕЛЕВАНТНИ ПРАВНИ ОКВИР

I. Кривични законик

32. Релевантне одредбе Кривичног законика гласе као што следи:

Угрожавање сигурности

Члан 138.

„(1) Ко угрози сигурност неког лица претњом да ће напасти на живот или тело тог лица или њему блиског лица, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ко дело из става 1. овог члана учини према више лица или ако је дело изазвало узнемиреност грађана или друге тешке последице, казниће се затвором од три месеца до три године."

Насилничко понашање

Члан 344.

„(1) Ко грубим вређањем или злостављањем другог, вршењем насиља према другом, изазивањем туче или дрским или безобзирним понашањем значајније угрожава спокојство грађана или теже ремети јавни ред и мир, казниће се затвором до три године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана извршено у групи или је при извршењу дела неком лицу нанесена лака телесна повреда или је дошло до тешког понижавања грађана, учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година."

II. Закон о кривичном поступку

33. Релевантне одредбе Закона о кривичном поступку гласе као што следи:

Приговор оштећеног

Члан 51.

„Ако јавни тужилац, за кривично дело за које се гони по службеној дужности, одбаци кривичну пријаву, обустави истрагу или одустане од кривичног гоњења до потврђивања оптужнице, дужан је да у року од осам дана о томе обавести оштећеног и да га поучи да може да поднесе приговор непосредно вишем јавном тужиоцу.

Оштећени има право да поднесе приговор у року од осам дана од дана када је примио обавештење и поуку из става 1. овог члана.Ако оштећени није обавештен, може да поднесе приговор у року од три месеца од дана када је јавни тужилац одбацио пријаву, обуставио истрагу или одустао од кривичног гоњења.

..."

Одлагање кривичног гоњења

Члан 283.

„Јавни тужилац може одложити кривично гоњење за кривична дела за која је предвиђена новчана казна или казна затвора до пет година, ако осумњичени прихвати једну или више од следећих обавеза:

1) да отклони штетну последицу насталу извршењем кривичног дела или да накнади причињену штету;

2) да на рачун прописан за уплату јавних прихода уплати одређени новчани износ, који се користи за хуманитарне или друге јавне сврхе;

...

У наредби о одлагању кривичног гоњења јавни тужилац ће одредити рок у којем осумњичени мора извршити преузете обавезе, с тим да рок не може бити дужи од годину дана.Надзор над извршењем обавеза обавља повереник из органа управе надлежног за послове извршење кривичних санкција, у складу са прописом који доноси министар надлежан за послове правосуђа.

Ако осумњичени у року изврши обавезу из става 1. овог члана, јавни тужилац ће решењем одбацити кривичну пријаву и о томе обавестити оштећеног, а одредба члана 51. став 2. законика неће се примењивати.

...”

Одбацивање кривичне пријаве

Члан 284.

„Јавни тужилац ће решењем одбацити кривичну пријаву ако из саме пријаве проистиче да:

1) пријављено дело није кривично дело за које се гони по службеној дужности;

2) је наступила застарелост или је дело обухваћено амнестијом или помиловањем или постоје друге околности које трајно искључују гоњење;

3) не постоје основи сумње да је учињено кривично дело за које се гони по службеној дужности.

О одбацивању пријаве, као и о разлозима за то, јавни тужилац ће обавестити оштећеног у року од осам дана и поучити га о његовим правима (члан 51. став 1.), а ако је кривичну пријаву поднео орган полиције, обавестиће и тај орган.

У случају кривичних дела за која је прописана казна затвора до три године, јавни тужилац може одбацити кривичну пријаву ако је осумњичени, услед стварног кајања, спречио наступање штете или је штету у потпуности већ надокнадио, а јавни тужилац, према околностима случаја, оцени да изрицање кривичне санкције не би било правично. У овом случају одредба члана 51. став 2. овог законика неће се примењивати.”

III. Закон о облигационим односима

Новчана накнада

Члан 200.

„(1) За претрпљене физичке болове, за претрпљене душевне болове због умањења животне активности, наружености, повреде угледа, части, слободе или права личности, ...као и за страх суд ће, ако нађе да околности случаја, а нарочито јачина болова и страха и њихово трајање то оправдава, досудити правичну новчану накнаду, независно од накнаде материјалне штете као и у њеном одсуству.

(2) Приликом одлучивања о захтеву за накнаду нематеријалне штете, као и о висини њене накнаде, суд ће водити рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи та накнада, али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.”

ПРАВО

I. НАВОДНО КРШЕЊЕ ЧЛ. 8. И 13. КОНВЕНЦИЈЕ

34. Позивајући се на члан 3. Конвенције, подносилац притуживао се да га је Н. И. напао и да у његовом случају није спроведена делотворна истрага. Позивајући се на члан 13. Конвенције, притуживао се да није имао право да изјави жалбу против одлуке јавног тужиоца о обустави кривичног гоњења против Н. И.

35. Суд понавља да на основу начела *jura novit curia*, није везан правним разлозима које је подносилац навео у складу са Конвенцијом и протоколима уз њу и има овлашћење да одлучи о карактеризацији која ће се у закону дати чињеницама притужбе испитивањем истог према члановима или одредбама Конвенције који се разликују од оних на које се позива подносилац представке (*Радомиља и др. против Хрватске* (ВВ), бр. 37685/10 и 22768/12, став 126, од 20. марта 2018. године). Сходно томе, Суд сматра да наведене притужбе треба размотрити у оквиру чл. 8. и 13. Конвенције (видети *Сандра Јанковић против Хрватске*, број 38478/05, став 27, од 5. марта 2009. године, и *Шпадијер против Црне Горе*, број 31549/18, ст. 66–69, од 9. новембра 2021. године), чије релевантне одредбе гласе:

Члан 8.

„1. Свако има право на поштовање свог приватног живота ...

2. Државни органи немају право да се мешају у остваривање наведеног права, осим ако је то у складу са законом и неопходно у демократском друштву у интересу националне безбедности, јавне сигурности или економског

благостања земље, ради спречавања нереда или злочина, заштите здравља или морала, или заштите права и слобода других."

Члан 13.

„Свако коме су повређена права и слободе предвиђене овом Конвенцијом има право на делотворно правно средство пред националним органима, без обзира јесу ли повреду извршила лица која су поступала у службеном својству".

А. Допуштеност

1. Усаглашеност ratione materiae

36. Суд констатује на самом почетку да Влада у својим изјашњењима није истакла приговор недопуштености представке због ненадлежности Суда *ratione materiae*. Међутим, питање да ли је одређени члан Конвенције или протокол уз њу применљив или не спада у питања надлежности Суда *ratione materiae*, чији је обим одређен самом Конвенцијом, а нарочито њеним чланом 32, а не поднесцима странака у конкретном предмету. Сходно томе, Суд мора да се увери да је надлежан у сваком предмету који му је поднет и стога је дужан да по службеној дужности испита питање своје надлежности (видети предмет *Grosam против Чешке Републике* [ВВ], број 19750/13, став 107, од 1. јуна 2023. године, уз даље упућивање на наведену праксу).

37. Суд је раније утврдио, у различитим контекстима, да је појам приватног живота, утврђен чланом 8. Конвенције, широк појам који се не може исцрпно дефинисати. Он обухвата физички и психички интегритет лица, а протеже се и на друге вредности, као што су добробит и достојанство, развој личности и односи са другим људима (видети горе наведени предмет *Шпадијер*, став 80, уз даља упућивања). Међутим, да би члан 8. био применљив, напад на лице мора достићи одређени степен озбиљности и бити извршен на начин који штетно утиче на лично уживање права на поштовање приватног живота (видети предмет *Beizaras u Levickas против Литваније*, број 41288/15, став 109, *in fine*, од 14. јануара 2020. године). За примену члана 8. у таквој ситуацији неопходно је да буде достигнут одређени праг озбиљности (видети предмет *Nicolae Virgiliu Tănase против Румуније [ВВ*], број 41720/13, став 128, од 25. јуна 2019. године). У предметима који се, између осталог, односе на члан 8, Суд је нагласио значај узраста малолетних лица о којима је реч, као и потребу да деца и други угрожени чланови друштва уживају заштиту државе када су њихова физичка и морална добробит угрожене (видети предмет *Ф.О. против Хрватске*, број 29555/13, став 58, од 22. априла 2021. године).

38. У конкретном предмету, Суд узима у обзир чињеницу да је подносилац у време спорног догађаја био деветогодишњи дечак, који се налазио у рањивом положају у односу на нападача, одраслог мушкарца (видети став 8. изнад). Трауматични догађај, који је подразумевао напад на физички интегритет подносиоца, негативно је утицао на његово емоционално стање (видети горе наведени став 10.). Суд не сумња у то да је тај догађај код подносиоца сигурно изазвао осећања страха и беспомоћности. Сходно томе, Суд налази да је утврђено да је поступање на које се подносилац притуживао достигло неопходни праг озбиљности да би члан 8. Конвенције био применљив (видети, насупрот томе, предмет *Тончев против Бугарске*, број 18527/02, став 41, од 19. новембра 2009. године).

2. Статус жртве

39. Позивајући се на одлуку коју је Уставни суд донео 5. фебруара 2021. године, Влада је истакла да је наведеном одлуком одлучено у корист подносиоца и да му је досуђена накнада на име нематеријалне штете.

40. Подносилац је сматрао да Уставни суд у његовом предмету није успоставио правду и да је учинилац избегао одговорност.

41. У мери у којој је Влада сугерисала да подносилац више не може тврдити да има статус жртве наводне повреде, Суд сматра да је ово питање у тесној вези са основаношћу представке и да га стога треба спојити са разматрањем основаности (упоредити са предметом *Roth против Немачке*, бр. 6780/18 и 30776/18, став 58, од 22. октобра 2020. године).

3. Закључак

42. Суд примећује да ова притужба није ни очигледно неоснована нити неприхватљива по било ком другом основу наведеном у члану 35. Конвенције. Стога се мора прогласити прихватљивом.

Б. Основаност

4. Поднесци странака

43. Подносилац је остао при својој притужби. Он је навео да је, услед одлуке тужиоца да обустави кривични поступак против Н.И., био лишен могућности да прибегне механизму кривичноправне заштите својих права, што је представљало пропуст тужене државе да испуни своје позитивне обавезе утврђене чланом 8. Конвенције. Одговор тужиоца није био такав да подносиоцу пружи делотворну заштиту од почињеног насиља. Подносилац је даље критиковао правни оквир, сматрајући да он није у стању да обезбеди доследност и предвидљивост, нити да гарантује поступање у складу са обавезом државе да пружи заштиту деци. Сматрао је да постојећи правни оквир не обезбеђује да реакција у области кривичног права остане делотворна, прилагођена потребама детета и способна да одврати од вршења таквих дела. Прекршајни поступак, чије је обустављање подносиоцу саопштено тек одлуком Уставног суда донетом у његовом предмету, такође није био делотворан. Уставни суд је пропустио да оцени ту чињеницу. Сходно томе, истрага у предмету подносиоца није била делотворна. Тужилац је пропустио да на одговарајући начин прикупи доказе (није испитао сведоке, а подносилац и Н.И. испитани су тек три месеца након напада). Надлежни органи нису посветили дужну пажњу рањивости жртве кривичног дела, деветогодишњег дечака ромске националности. Парнични поступак који је подносилац покренуо није био у стању да отклони пропуст надлежних органа да благовремено реагују на насиље над подносиоцем.Досуђена новчана накнада није ублажила пропуст државе да обезбеди да на извршено насиље буде одговорено делотворним мерама које имају одвраћајуће дејство и пружају заштиту. Посматрано у целини, реакција домаћег правног система није имала неопходну усклађеност нити делотворност да би држава испунила своје позитивне обавезе на основу члана 8. Најзад, подносилац је навео да је непостојање могућности изјављивања жалбе против одлуке тужиоца о одбацивању кривичне пријаве представљало повреду члана 13.Уставни суд није отклонио такво стање.Није наложио поновно отварање кривичног поступка против Н.И.

44. Влада је сматрала да је држава испунила своје позитивне обавезе у погледу дужности да обезбеди делотворну заштиту права подносиоца утврђених чланом 8. По притужби коју су поднели родитељи подносиоца, полиција је спровела истрагу која је довела до идентификовања наводног учиниоца.Иако је признала да је потоња одлука тужиоца о обустављању кривичног и прекршајног поступка против Н.И. била супротна интересима подносиоца, Влада је сматрала да је тај пропуст отклоњен одлуком Уставног суда, којом је утврђена повреда права подносиоца и истом досуђена новчана накнада. Влада се такође позвала на парнични поступак који су покренули подносилац и његова сестра, у којем су национални судови признали повреду права подносиоца и досудили му накнаду за нематеријалну штету претрпљену услед напада.

5. Умешач – трећа страна

45. У свом изјашњењу у својству треће стране, Иницијатива А11 је истакла да су тужилачки органи, приликом доношења одлуке о одлагању кривичног гоњења применом начела опортунитета, дужни да своју одлуку заснују на пажљивој процени различитих интереса и обавеза, укључујући обавезу државе да заштити децу од насиља, при чему најбољи интерес детета мора представљати кључни фактор. Таква одлука мора бити правична и не сме довести до ускраћивања правде жртви кривичног дела.

6. Оцена Суда

(а) Општа начела

46. Суд подсећа да је циљ члана 8, у суштини, заштита појединца од произвољног мешања јавних власти.Међутим, ова одредба не обавезује државу само да се уздржи од таквог мешања: поред ове првенствено негативне обавезе, делотворно поштовање приватног живота подразумева и позитивне обавезе. Те обавезе могу подразумевати усвајање мера чији је циљ обезбеђивање поштовања приватног живота, чак и у сфери међусобних односа појединаца. Када је реч о заштити физичког и психичког интегритета појединца од поступања других лица, позитивне обавезе надлежних органа – у неким случајевима на основу самог члана 8, а у другим у вези са чланом 3. – могу обухватати дужност успостављања и практичне примене одговарајућег правног оквира којим се обезбеђује заштита од аката насиља које врше приватна лица. У одређеним случајевима, као што су случајеви силовања и сексуалног злостављања деце, у којима су у питању биле основне вредности и суштински аспекти приватног живота, утврђено је да позитивна обавеза државе обухвата обезбеђивање постојања делотворних одредаба кривичног права, а проширена је и на делотворност кривичне истраге. У одређеним мање озбиљним случајевима, сматрало се да је доступност правне заштите у парничном поступку довољна (видети горе наведени предмет *Nicolae Virgiliu Tănase*, цитиран горе, ст. 125. и 127).

47. Када је реч о одговорности државе уговорнице на основу Конвенције за повреде људских права проузроковане поступањем њених службеника у вршењу службених дужности, Суд подсећа да, у случају када

је поступање државног службеника противправно, питање да ли се спорне радње могу приписати држави захтева оцену свих околности конкретног случаја, као и разматрање природе и околности предметног поступања (видети предмет *Reilly против Ирске* (одл.), број 51083/09, став 53, од 23. септембра 2014. године, уз даље упућивање на наведену праксу). Да ли се неко лице сматра државним службеником за потребе примене Конвенције утврђује се на основу мноштва чинилаца, од којих ниједан сам по себи није одлучујући. Кључни критеријуми за утврђивање одговорности државе за поступке неког лица, без обзира на то да ли оно формално има својство јавног службеника или не, јесу начин његовог именовања, надзора над његовим радом и позивања на одговорност, као и циљеви, овлашћења и функције тог лица (видети предмет *В.К. против Русије*, број 68059/13, ст. 174–175, од 7. марта 2017. године).

(б) Примена начела

(i) Опсег предмета

48. Након што је утврдио да је поступање на које се подносилац притуживао негативно утицало на његово психичко благостање, чиме је отворено питање примене члана 8. Конвенције (видети горе наведени став 38), Суд, међутим, не може да прихвати тврдњу подносиоца да држава треба да сноси одговорност за поступање Н.И., ма колико оно било неприхватљиво, само зато што је Н.И. био запослен у општини. Није предочен ниједан доказ на основу којег би Суд могао да закључи да је Н.И. у време спорног догађаја поступао у службеном својству или обављао било коју од својих службених дужности. Напротив, поступање Н.И. било је толико очигледно злоупотребљавајуће и толико удаљено од његових службених дужности да није могло довести до успостављања одговорности државе (упоредити, *mutatis mutandis*, са предметом *Enukidze и Girgvliani против Грузије*, број 25091/07, ст. 289–290, од 26. априла 2011. године, уз даље упућивање на наведену праксу).

49. Сходно томе, задатак Суда у овом предмету јесте да утврди да ли су домаћи органи, поступајући у предмету подносиоца, испунили своју позитивну обавезу на основу члана 8. у погледу заштите физичког и психичког интегритета подносиоца. Конкретно, питање пред Судом није да ли су правна средства којима се подносилац користио довела до исхода који је за њега био повољан, већ да ли су та средства била довољна и доступна и да ли је њиховом применом обезбеђен стандард заштите којим се, у начелу, гарантује делотворна заштита права подносиоца утврђених чланом 8. Конвенције (упоредити са горе наведеним предметом *Шпадијер*, став 91.). На Суду је да испита начин на који су домаћи органи реаговали на притужбе подносиоца у вези са поступањем којем је био изложен од стране Н.И.

(ii) Реакција домаћих органа

50. Суд подсећа да напад на физички интегритет лица у начелу захтева реакцију у области кривичног права, укључујући и у предметима који се односе на члан 8. Конвенције (видети, између осталог, предмет *Söderman против Шведске* [ВВ], број 5786/08, став 63, ЕСЉП 2013, и предмет *Biba против Албаније*, број 24228/18, став 63, од 7. маја 2024. године, уз даља упућивања). Позивајући се на своје раније закључке (видети горе наведени став 38), Суд не види разлог да у овом предмету заузме другачији став.

51. Суд такође прихвата да правни систем Србије обезбеђује кривичноправне механизме који пружају заштиту од насилних радњи које врше приватна лица (видети став 30. изнад). У погледу начина на који су ти механизми примењени у конкретном предмету, Суд примећује да је локална полиција благовремено реаговала на кривичну пријаву коју је поднела мајка подносиоца. Полиција је утврдила идентитет наводног учиниоца, испитала подносиоца, чланове његове породице и друге сведоке, прикупила писане и друге доказе и доставила списе надлежном тужилаштву ради даљег вођења кривичног поступка. Међутим, тужилац је одлучио да не настави кривично гоњење наводног учиниоца. Он је одлучио да одложи кривично гоњење против Н.И., под условом да Н.И. уплати новчани износ у корист јавне намене, а да притом није био дужан да се извини жртви кривичног дела нити да јој надокнади штету.

52. Иако није задатак Суда да оцењује стратегију коју су изабрали тужилачки органи, Суд не може а да не примети да у одлуци тужиоца нису наведени никакви разлози који би објаснили његове изборе. Суд примећује да српско право прописује могућност да наводни учинилац отклони штетне последице кривичног дела или да се жртви надокнади проузрокована штета (видети члан 283. Законика о кривичном поступку, наведен у горе наведеном ставу 33). Из разлога који нису познати, тужилац је сматрао да то није потребно. Као последица тога, исход кривичног гоњења није обухватио никакав покушај да се ублажи негативан утицај поступања Н.И. на добробит подносиоца. Ситуацију је додатно отежавала чињеница да подносилац, према закону, није имао право да изјави жалбу против одлуке тужиоца.

53. Суд не губи из вида чињеницу да је Уставни суд утврдио да је приступ који је применило тужилаштво довео до повреде права подносиоца. Уставни суд је закључио да је подносилац био лице у рањивом положају, имајући

у виду његов млади узраст. Суд не види разлога да у том погледу одступи од закључака Уставног суда.Међутим, сматра да реакција надлежних органа на кривичну пријаву подносиоца није била делотворна. Конкретно, није се водило рачуна о рањивости детета и његовим потребама. Није поштовано његово право да се његови најбољи интереси узму као првенствено мерило. Одлука тужиоца да одбаци кривичну пријаву против наводног учиниоца представљала је флагрантно занемаривање интереса жртве кривичног дела, нарочито имајући у виду да је учинилац одбио да преузме одговорност за своје поступање или да се за њега извини (видети ст. 19–21. горе). Према оцени Суда, такав исход није подносиоцу пружио одговарајућу заштиту од напада на његов физички интегритет. Такав исход је показао да је начин на који су примењени механизми кривичноправне заштите био мањкав, услед чега Тужена држава није испунила своју позитивну обавезу на основу члана 8. Конвенције.

(в) Да ли је подносилац изгубио статус жртве

54. Преостаје да Суд утврди да ли је подносилац, као што је Влада тврдила, изгубио статус жртве. С тим у вези, Суд подсећа да, у складу са начелом супсидијарности, најпре национални органи имају задатак да обезбеде правну заштиту у случају сваке повреде Конвенције (видети предмет *Mansour против Словачке*, број 60399/15, став 38, од 21. новембра 2017. године).

55. Према устаљеној пракси Суда, одлука или мера повољна за подносиоца, у начелу, није довољна да том подносиоцу одузме статус „жртве“, осим ако су домаћи органи изричито или суштински признали повреду Конвенције, а затим за њу пружили одговарајућу правну заштиту (видети, између осталог, предмет *Brumărescu против Румуније* [ВВ], број 28342/95, став 50, ЕСЉП 1999-VII).

56. Што се тиче накнаде која је прикладна и довољна да би се отклонила повреда права из Конвенције на домаћем нивоу, Суд је генерално сматрао да то зависи од свих околности случаја, имајући у виду, посебно, природу предметне повреде Конвенције (видети *Gäfgen против Немачке* (ВВ), број 22978/05, став 116, ЕСЉП 2010, са даљим упућивањима).

57. Имајући у виду посебне околности овог предмета, као и претходне закључке да је било неопходно да надлежни органи реагују у области кривичног права (видети горе наведени став 51.) и да нису испунили своју позитивну обавезу у том погледу (видети горе наведени став 53.), Суд сматра да повреда члана 8. у овом предмету није могла бити отклоњена само досуђивањем накнаде подносиоцу, која је, у сваком случају, била знатно нижа од износа које је Суд досудио у другим предметима у којима су утврђени недостаци у истрази (видети, на пример, предмет *Исаковић Видовић против Србије*, број 41694/07, од 1. јула 2014. године, у којем је Суд утврдио повреду члана 8. Конвенције и досудио 3.000 евра на име нематеријалне штете).

58. Стога, иако Суд може прихватити да је Уставни суд суштински признао повреду права подносиоца утврђених чланом 8. Конвенције, он не може закључити да су надлежни органи пружили правну заштиту која би се могла сматрати одговарајућом и довољном за отклањање повреде права подносиоца на домаћем нивоу.

59. Имајући у виду наведено, Суд сматра да мере које су предузели домаћи органи нису испуниле захтев у погледу пружања довољне правне заштите, како је утврђен његовом праксом (упоредити са горе наведеним предметом *Biba*, став 77.). Из тога следи да подносилац и даље може тврдити да има статус жртве наводне повреде.

(г) Закључак

60. Имајући у виду наведене закључке, Суд сматра да реакција надлежних органа на кривичну пријаву подносиоца није пружила одговарајућу заштиту од напада на његов физички интегритет и да је показала да су недостаци у начину примене механизама кривичноправне заштите били такви да су довели до повреде позитивних обавеза Тужене државе на основу члана 8. Конвенције. Подносилац и даље може тврдити да има статус жртве услед повреде члана 8. У складу с тим, дошло је до кршења те одредбе.

61. С обзиром на наведени закључак, нема потребе да се разматрају преостали аргументи подносиоца у вези са чланом 8. Конвенције, нити да се засебно разматра његова притужба на основу члана 13. Конвенције да није имао право да изјави жалбу против одлуке тужиоца о обустављању кривичног поступка против Н.И.

II. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛАНА 14. КОНВЕНЦИЈЕ у вези са чланом 8. Конвенције и чланом 1. Протокола брОЈ 12.

62. Подносилац се притуживао да је био изложен дискриминацији супротно члану 14. Конвенције, у вези са чланом 8. Конвенције и чланом 1. Протокола број 12 уз Конвенцију, због свог ромског порекла. Конкретно, тврдио је да су једини разлог за напад којем је био изложен, као и за одлуку надлежних органа да не покрену кривично гоњење наводног учиниоца, били постојање институционалног антициганизма у Србији. Најзад,

тврдио је да надлежни органи током кривичног поступка нису испитали да ли су етничка или расна мржња или предрасуде имале улогу у нападу.

63. Члан 14. Конвенције и члан 1. Протокола број 12 уз Конвенцију гласе:

Члан 14.

„Уживање права и слобода утврђених (овом) Конвенцијом биће обезбеђено без дискриминације по било ком основу као што су пол, раса, боја кожа, језик, вера, политичко или друго мишљење, национално или социјално порекло, повезаност са националном мањином, имовина, рођење или било који други статус."

Члан 1. Протокола број 12

„1. Уживање било ког права утврђеног законом биће обезбеђено без дискриминације по било ком основу као што су пол, раса, боја кожа, језик, вера, политичко или друго мишљење, национално или социјално порекло, повезаност са националном мањином, имовина, рођење или било који други статус.

2. Нико не сме бити дискриминисан од стране било којег јавног органа по било ком основу као што су они наведени у ставу 1."

А. Поднесци странака

64. Влада је навела да подносилац нити његови сродници ни у једном тренутку нису обавестили истражне органе да је напад био мотивисан расном или етничком мржњом или предрасудама. Подносилац је те наводе изнео тек током парничног поступка. Домаћи судови су их прописно размотрили и одбацили као неосноване и противречне. Влада је такође тврдила да подносилац није исцрпео делотворна домаћа правна средства у погледу ове притужбе. Требало је да поднесе уставну жалбу како би оспорио закључке домаћих судова у погледу својих навода о дискриминацији.

65. Подносилац је остао при својим притужбама. Напоменуо је да је своје примедбе уредно изнео пред Уставним судом у оквиру притужбе која се односила на недостатак делотворне истраге о злостављању. Могућност подношења уставне жалбеУставном суду у вези са закључком парничног суда о његовим наводима о дискриминацији није била од значаја за његову тврдњу да органи власти нису истражили расне или етничке мотиве напада. У сваком случају, он је то питање заправо покренуо приликом подношења уставне жалбе Уставном суду у вези са парничним поступком.

Б. Умешач – трећа страна

66. У свом поднеску у својству треће стране, Иницијатива А11 позвала се на праксу Суда и инструменте међународног права, наводећи да пропуст надлежних органа да реагују на случајеве насиља над ромском децом и да за такве случајеве изрекну одговарајуће казне није представљао само ускраћивање правде, већ је указивао и на недостатак посвећености заштити угрожених група.

В. Оцена Суда

67. Подносилац се позвао на члан 14. Конвенције у вези са чланом 8. Конвенције и чланом 1. Протокола број 12. Суд понавља да је мерило за примену члана 14. и члана 1. Протокола број 12 исто и сматра да је целисходно да ове притужбе размотри заједно (видети, у погледу истог приступа, предмет *Зорнић против Босне и Херцеговине*, број 3681/06, ст. 26–28, од 15. јула 2014. године).

68. Суд даље напомиње да је, имајући у виду обим притужби подносиоца (видети горе наведени став 62), његов задатак у овом предмету двојак. Он треба да испита (1) да ли је напад Н. И. на подносиоца био расно мотивисан и (2) да ли је поступање надлежних органа поводом притужби подносиоца у контексту кривичног поступка представљало дискриминаторски третман.

69. Суд је свестан озбиљности навода подносиоца и осетљиве природе положаја Рома у Србији у релевантном периоду. Међутим, након разматрања материјала који му је достављен, Суд сматра да подносилац у овом предмету није учинио вероватним, на нивоу који представља *prima facie* доказ, да су напад и истрага која је потом уследила били дискриминаторски. Суд примећује неодређеност и уопштену природу навода подносиоца, како оних изнетих пред домаћим органима (видети горе наведени став 22), тако и оних изнетих у поступку пред Судом.Суд не уочаваникакве конкретне елементе у тим наводима који би се могли приписати наводном починиоцу или надлежним органима укљученим у предмет подносиоца, нити елементе који би на било који други начин били повезани са конкретним околностима овог предмета (упоредити, *mutatis mutandis*, предмет *Adam против Словачке*, број 68066/12, ст. 84–95, од 26. јула 2016. године, са даљим упућивањима). Сходно томе,

овај предмет се мора разликовати од предмета у којима је терет доказивања у погледу постојања или непостојања дискриминације од стране надлежних органа пребачен на Тужену државу (видети, насупрот томе, предмет *Макашеви против Русије*, број 20546/07, ст. 176–179, од 31. јула 2012. године).

70. У погледу поступања надлежних органа поводом кривичне пријаве подносиоца, Суд напомиње да подносилац током поступка није изнео притужбу због наводног пропуста полиције да испита могући расни мотив. Суд не занемарује постојање предрасуда и непријатељства према Ромима у Србији.Такође узима у обзир медијско извештавање о инциденту од 21. јула 2016. године (видети горе наведени став 9). Ипак, имајући у виду околности предмета, Суд мора закључити да није утврђено да је дискриминаторски став имао улогу у одлуци надлежних органа да обуставе кривични поступак против Н. И. Исто тако, Суд не сматра да су надлежни органи, с обзиром на околности предмета, располагали информацијама које су биле довољне да им укажу на потребу да, по сопственој иницијативи, испитају могуће расистичке елементе напада на подносиоца (видети, нарочито, изјаве подносиоца и његове сестре дате полицији, горе наведене ст. 7 и 11).

71. Када је реч о разматрању тужбених захтева подносиоца у парничном поступку пред домаћим судовима, Суд не налази у поднесцима подносиоца ниједно уверљиво објашњење зашто није покренуо питање дискриминације пред истражним органима, већ је на то питање указао тек пред парничним судовима. Суд даље напомиње да, осим изјава које је дао он сам и чланови његове породице, подносилац није доставио никакве доказе у прилог својим наводима. Као што су приметили домаћи судови, подносилац и чланови његове породице нису поменули расистичку увреду приликом давања изјава полицији, већ су своје оптужбе изнели тек у парничном поступку. Суд разуме тешкоће са којима се подносилац морао суочити приликом изношења свог случаја пред правосудним органима. Суд узима у обзир његов млад узраст и рањивост. Ипак, имајући у виду достављени материјал, Суд налази да подносилац није успео да докаже да је напад Н. И. био мотивисан расним разлозима.

72. Следи да је притужба очигледно неоснована и да се мора одбацити у складу са чланом 35. ст. 3. (а) и 4. Конвенције.

III. ПРИМЕНА ЧЛАНА 41. КОНВЕНЦИЈЕ

73. Члан 41. Конвенције гласи:

„Када Суд утврди кршење Конвенције или протокола уз њу, а унутрашње право Високе стране уговорнице у питању омогућава само делимичну одштету, Суд ће, ако је то потребно, пружити правично задовољење оштећеној страни.”

А. Штета

74. Подносилац је захтевао 10.000 евра (EUR) у вези са нематеријалном штетом.

75. Влада је сматрала да подносиоцу не треба досудити никакав износ.По њеном мишљењу, он више није могао да тврди да има статус жртве наводних повреда. У сваком случају, Влада је сматрала да је потраживани износ превисок.

76. Узимајући у обзир природу утврђене повреде и износе које су досудили домаћи судови, Суд досуђује подносиоцу 3.400 евра на име нематеријалне штете, као и сваки порез који би се могао наплатити.

Б. Трошкови и издаци

77. Подносилац је такође тражио 2.700 евра за трошкове и издатке који су настали пред домаћим судовима и Судом.

78. Влада је навела да подносилац није поткрепио свој захтев доказима.

79. Према судској пракси Суда, подносилац има право на повраћај трошкова и издатака само у оној мери у којој је доказано да су стварно и нужно настали и да су разумни у погледу износа. У конкретном случају, имајући у виду документацију којом располаже и горенаведене критеријуме, Суд одбацује у целости захтеве који се односе на трошкове и издатке (видети *Merabishvili против Грузије* [ВВ], број 72508/13, ст. 370–373, од 28. новембра 2017. године).

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА, СУД, ЈЕДНОГЛАСНО,

1. *Одлучује* да питање приговора Владе у вези са статусом жртве подносиоца у смислу чл. 8. и 13. Конвенције споји са разматрањем основаности представке;

2. *Проглашава* прихватљивим притужбе на основу чл. 8. и 13. Конвенције које се односе на пропуст органа власти да спроведу делотворну истрагу о наводима подносиоца о злостављању, а преостали део представке проглашава неприхватљивим;

3. *Утврђује* да је дошло до повреде члана 8. Конвенције и одбацује приговор Владе у вези са статусом жртве подносиоца;

4. *Утврђује* да нема потребе да разматра притужбу на основу члана 13. Конвенције у вези са чланом 8. Конвенције;

5. Сматра

(а) да Тужена држава треба да плати подносиоцу, у року од три месеца од дана када пресуда постане правноснажна у складу са чланом 44. став 2. Конвенције, EUR 3.400 (три хиљаде четири стотине евра), као и све порезе који би могли да буду обрачунати у погледу нематеријалне штете, који морају да се конвертује у валуту Тужене државе по курсу који се примењује на дан исплате;

(б) да од истека наведених три месеца до исплате, камата на горе наведени износ биће платива по стопи која је једнака граничној активној каматној стопи Европске централне банке током периода неиспуњавања обавеза, плус три процентна поена;

6. *Одбацује* остале захтеве подносиоца за правично задовољење.

Састављено на енглеском језику и прослеђено у писаном облику 6. октобра 2026. године, у складу с правилом 77. ст. 2. и 3. Пословника о раду суда.

Milan Blaško	Ioannis Ktistakis
Секретар	Председник